

FRANSA Parlamentində Fransa-Azərbaycan dostluq qrupunun üzvü Jan-Lük Reitzerin "Report"un Qərbi Avropa bürosuna müsahibəsi

- Necə oldu ki, Fransa-Azərbaycan dostluq qrupuna üzv olmaq qərarına gəldiniz?

- Azərbaycanda olarkən Şəhidlər Xiyabanı, digər yerləri ziyarət etdikdən sonra anladım ki, ölkə azadlığını ağır-acılar bahasına əldə edib və öz müstəqilliyini əldə saxlamaq üçün var gücünü səfərbər etməli olub. Mən özüm Qolçuyam və Azərbaycanda müstəqillik siyasəti Şarl de Qolun müstəqillik əzminə çox bənzəməsi mənə ölkənizə daha artıq bağladı. Nisbətən az sayda əhalisi olan Azərbaycan nəhəng qonşularının əhatəsində (Rusiya, İran, Türkiyə) və həmçinin Ermənistan ilə arasında baş verənlərdən sonra müstəqilliyini qoruyub saxlaya bilib, eyni zamanda inkişafını və təkamülünü təmin edib. Stabilitiyini pozmağa çalışan ölkələrlə əhatə olunmasına baxmayaraq ölkənizin durmadan inkişaf edə bilməsi ilə mənim rəğbətəmi qazana bilib. Qaz, neft kimi xammallara malik olması və eyni zamanda onlardan bütün insanların faydalanma bilməsi də tədqiqəlayiq bir həldir.

- Bəs siz bəzi fransalı merlərin qondarma "Dağlıq Qarabağ Respublikası"na səfərlərini və Fransa şəhərləri ilə bu qondarma respublikanın şəhərləri arasında imzalanan "dostluq xartiyaları" barədə nə düşünürsünüz?

- Mən bu əlaqələrin qəti əleyhinəyəm. Beynəlxalq hüququn qanunları var və onlara riayət etməmiş gərəkdir. Fransa Xarici İşlər nazirinə məktub ünvanlayaraq Fransanın bir sıra şəhərlərinin başçıların Dağlıq Qarabağ bölgəsinin şəhərləri ilə əlaqələr qurduqları, səfərlər etdikləri, dostluq xartiyaları imzaladıqları barədə məlumatlandırmışam və bu əlaqələrin Fransa qanunlarına zidd olduğunu vurğulamışam. Bu yaxınlarda Fransanın Sant-Etyen (Saint-Etienne) şəhəri ilə Dağlıq Qarabağda yerləşən şəhərlərdən biri ilə əlaqələr qurulub. Mən Sant-Etyen şəhərinin merinə məktub yazaraq bunun beynəlxalq hüquq normalarına və Fransa Xarici İşlər Nazirliyinin qərarlarına zidd olduğunu bildirmişəm. Məktubuma Fransa Xarici İşlər naziri Jan-İv Löö Dryanın mənim məktubuma cavablandıraraq beynəlxalq hüququn qanunlarını pozan bu cür ikitərəfli əlaqələrin məsləhət görülmədiyini təsdiqləyən məktubunun surətini də əlavə etmişəm. Hələlik, heç bir cavab almamışam. Sant-Etyen şəhərinin merinə göndərdiyim məktubumun surətini bir sıra orqanlara da göndərmişəm ki, qoy bilsinlər ki, parlamentarilər beynəlxalq ictimaiyyət tərəfindən tanınmamış ərazilərlə əlaqələr qurmaqla digər ölkələrin suverenliyinə və ərazi bütövlüyünə xələl gətirən davranışlara yol verən bir sıra şəhər rəhbərlərinə qayda-qanunu xatırladırlar.

- Fransa ATƏT-in Minsk qrupunun həmsədridir. Dağlıq Qarabağ münaqişəsi bu gündə öz həllini tapmayıb. Bu barədə nə düşünürsünüz?

- Hesab edirəm ki, bu məsələdə söylərimizi gücləndirməliyik. Çünki, BMT-nin Təhlükəsizlik Şurasının qətnamələri yerinə yetirilməyib. Bəlkə indən belə Ermənistan-da olan hökumət dəyişikliyi münaqişənin həllinə müsbət təsir edər. Amma hələlik ortada bir şey yoxdur. Dağlıq Qarabağ hazırda işğal olunmuş ərazidir. Biz bu məsələdə daha qətiyyətli olmalıyıq. Biz yeridilmiş siyasətə tabe olmamalıyıq. Mənim fikrimcə, Minsk Qrupunun təsiri zəifdir. Buna çox təəssüflənirəm, çünki, münaqişənin həlli namına Fransa daha artıq aktiv ola bilər.

- Azərbaycan və Fransa parlamentləri

"Dağlıq Qarabağ hazırda işğal olunmuş ərazidir"

FRANSA PARLAMENTİNİN ÜZVÜ: "MƏNİM FİKRİMCƏ, MİNSK QRUPUNUN TƏSİRİ ZƏİFDİR"

Dostluq qruplarının fəaliyyətlərini necə qiymətləndirirsiniz?

- Mən dostluq qruplarının lehinəyəm. Jurnalistlərin gedib görmədikləri, dolğun və dürüst məlumatları olmadıqları məsələlərdən yazdıqları, danışdıqları hallara rast gəlirik. Parlamentlərarası dostluq qrupları yalnız dövlətlərimiz arasında deyil, vətəndaşlar arasında əlaqələr yaratmaqla da ölkələr ilə yaxından tanımağa imkan yaradır. Hesab edirəm ki, dostluq qrupları arasında mübadilələri daha artıq intensivləşdirməliyik. Bu zaman parlament üzvləri ölkələri daha başqa aspektdən kəşf etmək imkanına malik olurlar. Bu səfərlər turizm xarakteri daşıyırlar. Parlamentarilər rastlaşdıqları məqamları Fransa Milli Assambleyasının digər pillələrinə, Fransa Xarici İşlər Nazirliyinə çatdırırlar. Bir sözlə, bu səfərlər mesajların ötürülməsi, reallığın mübadiləsidir. Məsələn üçün Fransa Milli Assambleyasında deputatlardan biri, Fransua Roşbluan (François Rochebloine) Azərbaycana hücumlar edəndə biz, Azərbaycanın dostları bir neçə nəfər idik ki, reaksiya verdik. Bildirdik ki, Azərbaycanda olmayıb görmədiyini halda nəyə əsasən belə ittihamlar irəli sürür. Azərbaycanda olduğumuzu, reallığı öz gözümüzizlə gördüyümüzü deputatlara bildirdik. Dostluq qruplarının mövcud olmasının həqiqətin öz yerini tapmasında rolu var. Lakin hesab edirəm ki, səfərlərin sayı kifayət qədər deyil. Bu səfərlər deyilənlərlə reallıq bir-birinə uyğun gəlib gəlmədiyini öyrənməyə imkan yaradır. Səfərlər zamanı tək gəzmək, müşahidə etmək, insanları dindirmək, qulaq asmaqla qənaətlər əldə etmək, manipulyasiya olunmağa imkan vermək lazım deyil. Mən Azərbaycanda olarkən hər zaman müəyyən qədər asudə vaxt əldə edirəm və onu gəzməyə, şəhərlə tanışlığa həsr edirəm. Bəzi deputatlar Parlamentdə Azərbaycanla bağlı istintaq komissiyasının yaradılması təklifini irəli sürdüləri zamanı biz Azərbaycanın dostları olan deputatlar bunu informasiya komissiyası ilə əvəz etməyə nail olduq. Biz parlamentariləri xalqa yaxud kürü ilə satın almaqda ittiham olunmaq bizə yer etmişdi. Məni bu formada

satın almağın mümkün olması iddiası mənə çox qəzəbləndirmişdi. Çünki, Azərbaycay hökuməti mənimlə hər zaman hörmətlə rəftar edib və mənə heç bir zaman qayda-qanundan kənar heç nə təklif olunmayıb. Bu komissiya vəziyyətlə 3-6 ay müddətdə tanış oldu. İrəli sürülən əsassız iddiaları təsdiqləyən heç bir dəlil tapılmadı və məsələ bağlandı.

- Fransa mətbuatında tez-tez Azərbaycan haqqında həqiqətə uyğun olmayan məlumatlar yayılır. Bu barədə nə düşünürsünüz?

- Bu mənim qəzəbimə səbəb olur. Bu ədalətsizlik mənə Fransa-Azərbaycan dostluğu uğrunda söylərimi daha da gücləndirməyə sövq edib. Təəssüflər olsun ki, bəzi jurnalistlər öz peşələri vasitəsilə Azərbaycan haqqında məni rəy yaradırlar. Mən Azərbaycanı görməyən insanlara öz gördüklərimdən - tolerantlıqdan, dinlərə olan hörmətdən, qadınların geyimlərində azad seçimlərdən, sərbəst surətdə küçələrdə gəzməklərdən danışırım. Mən bilmirəm Azərbaycanı yersiz tənqid edənlər nə istəyirlər, islamist rejimin, esktrəmlərin hakimiyyətə gəlməsini istəyirlərmi? Mən dünyəvi dövləti, bu dünyəviliyi, ölkəsinin bir tərəfdən müstəqilliyini, digər tərəfdən isə inkişafını təmin edə bilən dövlət başçısını təcrübə edirəm. Mən fransızlara yerində gedib reallığı öz gözlləri ilə görməyi, deyilənlərə uymamağı tövsiyə edirəm. Demokratiya öz də hər zaman kamil olmur, səhvlərə yol verilir. Fransada əsl demokratiya yaratmaq üçün 2 əsr sərf edib. Lakin son vaxtlar Fransada baş verənlər, zorakılıq halları, demokratiyanın, əhalinin qərarların qəbul edilməsində kifayət qədər təmsil olunmaması kimi tənbehlər göstərdi ki, hətta insan hüquqları və demokratiyanın beşiyi olan bir ölkədə belə hər şey elə də kamil deyil. Azərbaycan müstəqilliyini 90-cı illərdə əldə edib və ölkənizdə əsl demokratiyanın qurulması üçün vaxt lazımdır. Beləliklə, bir neçə nəfərin dediyini təkrar edərək, ölkəni karikatura şəklində təqdim etmək tamamilə səhv və xüsusilə ədalətsizdir.

- Sizcə, bunun qarşısının alınması üçün nə kimi tədbirlər görülməlidir?

- Bu qətin strategiyalardan olaraq qalır. Lakin bununla belə, hesab edirəm ki, ölkəyə ünvanlanan hücumlara müvafiq cavablar hazırlanmalıdır. Yalan məlumatlar işıq üzü gördükdə jurnalistdən onu düzəltməyi tələb etmək gərəkdir. Bu səfirliyin, yaxud nazirliyin bəyanatları vasitəsi ilə də ola bilər. Lakin o səhv məlumatlara düzəlişlərin edilməsi tələb edilməyə insanlar elə belə də olmalı olduğunu düşünəcəklər.

- Sizcə Fransada Azərbaycanın imicini necə yaxşılaşdırma bilirik?

- Mədəniyyət tədbirləri ən müvəffəqiyyətli üsullardandır. Bu məsələdə Azərbaycanın Fransadakı səfirliyi, Fransada Azərbaycanın Dostları Assosiasiyasının fəaliyyətləri böyük əhəmiyyət daşıyır. Mənim yaşadığım

şəhərin sakinləri Azərbaycan, mədəniyyəti, tarixi ilə yaxından tanışlığa can atırlar. Bizim şəhərdə Azərbaycan musiqisindən ibarət konsert təşkil ediləndə tamaşaçılar düz 10 dəqiqə ayaq üzə alqışlamışdılar. Konsertin bazar günü saat 17.00 da keçirilməsinə baxmayaraq zalda boş yer qalmamışdı. Halbuki sizə deyə bilərəm ki, bizim şəhərdə həftənin bu vaxtı kimisə evindən bayıra çıxartmaq ən müşkül məsələlərdəndir. Fransanın Alzas regionu ilə Azərbaycan arasında sıx əlaqələr mövcuddur ki, bu da ölkələrimiz arasında dostluq və qarşılıqlı inam zəminində baş tutub. Uzun illər ərzində Azərbaycanda əlaqələrim çoxaldı və bunun nəticəsi olaraq meri olduğum Altkirich şəhəri ilə Azərbaycanın Füzuli rayonunun Horadiz qəsəbəsi arasında dostluq və əməkdaşlıq xartiyası imzalandı. Bundan əlavə hesab edirəm ki, Azərbaycanda orta səviyyəli otellərin sayı artırılmalıdır ki, bu Azərbaycana üz tutan turistlərin sayını artıracaq. Turistlərin gediş-gəlişlərini asanlaşdırmaz üçün uçuşların sayının artırılması, vizaların verilmə qaydalarının asanlaşdırılması da müsbət rol oynaya bilər.

- Fransa Azərbaycan haqqında mənfəet fikirlərinin səsləndirilməsində Fransadakı erməni lobbisinin təsiri varmı?

- Var. Təəssüflər olsun ki, hətta mənim bəzi deputat həmkarlarım seçildikləri seçki dairəsində erməni icmasının çoxluq təşkil etməsi səbəbindən Ermənistanın tərəfini tutmaqda maraqlıdırlar. Bu reallıq Paris, Marsel, Lion və bir sıra digər şəhərlərə şamil edilə bilər. Həqiqətdən uzaqlaşan bu şəxslərin Azərbaycana dair mənfəet mühakimələrinin əsasında ərazilərdə erməni seçicilərin çoxluq təşkil etməsi və onların səsələrinə olan maraqlarıdır.

- Ölkələrimiz arasında ikitərəfli münasibətlərin bugünkü inkişafı barədə nə düşünürsünüz?

- Məncə, son vaxtlar Azərbaycanın ünvanına yazılan əsassız tənqidlərlə dolu yazılarla özümüz-özümüzə ziyan vurmuş oluruq. Əslində, biz Azərbaycanın fransızdilli birinci xanımının olmasından, onun Fransaya olan marağından və sevgisindən bəhrələnmə bilərdik. Bunun əvəzində isə belə yazılarla iqtisadiyyatımızın ziyanına olan qərarların verilməsinə imza atmış oluruq. Bakıda istifadəyə verilən minik avtobusları fransız şirkəti Mobilie Urbain (Mobilier Urbain) tərəfindən Ardeş (Ardèche) regionunda istehsal olunub. Biz Fransa-Azərbaycan iqtisadi əlaqələrini daha da inkişaf etdirə bilərdik. Əlbəttə, Azərbaycanda böyük şirkətlərimizin fəaliyyəti var. Çaxırçılıq, heyvandarlıq sahələrində də əlaqələrimiz inkişaf edib. Lakin iqtisadi əlaqələrimizi daha da inkişaf etdirə, orta və kiçik şirkətlərimizin Azərbaycanda fəaliyyətini genişləndirə bilirik. Fransada suyun, tullantıların təmizlənməsi sahələri inkişaf edib. Bu sahələr, həmçinin turizm üzrə əməkdaşlığımız hər iki tərəfə uğur gətirə bilər.